Ч. 41 (10.424). Львів, вівторок 24. лютого 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл. Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Видає ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО"

Начальний редактор д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ

Роля Англії в мирових проектах.

Чому стільки і так часто пишуть про женевський протокол всесвітньої забезпеки і про всі ті нові проекти, що повстали та повстають в міркувань над його недоцільністю? Перш усього тому, що найменшим і найбільшим державам стає нині щораз важше повірити у свою невтральність на випадок якогось сусідського конфлікту.

Як відомо, женевський протокол застряг уже при підписі Англії, яка може позволити собі на невтральність супроти европейських воєн швидше, ніж держави суходолу. Останні два тижні були присвячені в англійській пресі новим проектам ґарантійних порозумінь, менш-більше так само палким, як у нас целібатові. Англія, і з огляду на особисті інтереси і з огляду на свої звязки з домініями не може прийняти женевського протоколу в нинішнім вигляді. Вона схиляється до пакту, який накладав би на держави лише деякі обмежені ґарантії. Иншими словами: Англія признає необхідність власної забезпеки на випадок війни, але не хоче віддавати своєї армії та фльоти на послуги якогось міжнародного органу, який мав би змогу ними покористуватися у кожнім воєннім конфлікті. Вона не хоче брати на себе зобовязань там, де може її інтереси не будуть загрожені або там, де поневолі мусіла би йти проти власних інтересів.

Ясно, що коли відпадає загальний пакт порозуміння цілої ґрупи держав, тоді якийсь конкретний оборонний союз, на прим. англьо-французько-бельгійський, мусить бути якнайточнішим пляном трьох генеральних штабів, які випрацьовують плян можливого нападу з боку означеного ворога (в данім разі Німеччини) і передбачують усі подробиці спільної воєнної акції, як це було в останній війні. Та з другого боку Франція добачує таку реальну небезпеку на випадок конфлікту Німеччини з Польщею. Це є Ахилева пята пропонованого Францією союзу, до якого вона закликає Англію. Такі поважні англійські політичні тижневики, як „Обсервер" та „Ню Стейтсмен" заявляють без обиняків, що Франція надаремне силкується боронити Версальського договору у відношенні до східних німецьких кордонів, які треба піддати ревізії, якщо поважно думати над основами миру на Сході Европи.

Ця проблема настільки складна, що англійський міністр закордонних справ Чемберлен заявив, що його уряд не зможе в ніякому разі подати її розвязки без згоди свого парляменту. Щойно тоді спільна англійська делеґація на Лізі Націй поставить новий проект на чергу дня, щоби 45 держав згодилося на нього! Вся англійська політика прямує до того, щоби замісць примусових впливів на небезпечні держави стрібувати політику добровільного порозуміння. Англія хоче одержати від Німеччини зобовязання, які звільнили би її, Англію, від ролі жандарма, що **мусить** інтервеніювати.

Франція не вірить у можливі зобовязання Німеччини, вважаючи, що англійсько-французько-бельгійський пакт є найкращою забезпекою перед німецькою загрозою. Вся розбіжність поглядів зводиться до того, що Англія має на оці не лише одну німецьку небезпеку, а цілу низку можливих конфліктів на Сході Европи і Далекім Сході. Ці конфлікти є для неї куди важніїші, ніж сучасне західно-европейське напруження. Голос доміній, з якими Англія є звязана спільними інтересами, заважить тут чимало.

Чого-ж сподіватися від становища Англії? Перш усього того, що вона при загальній дискусії про мирові ґарантії ще раз виразно вкаже пальцем на географічній карті на ті місця, які є кровотічними ранами на европейськім організмі, і заявить, що їх треба ще раз оглянути, а не боронити до них доступу — китайським муром. Які це місця — здається, всім відомо.

З українських справ у Франції.

Петлюра в Парижі. — Зїзд українських громад.

(Докінчення.)

Улітку в Париж приїхав нарешті під румунською еґідою і сам Петлюра; не дурно для нього „Париж" був завжди в Букарешті й у Варшаві. Кажуть (не беру за це відповідальности), що перебуває тут і нині. Зайве казати, що до демократичних кол Петлюра не має приступу, але навіть його прихильники з клерикального табору мусіли дати йому зрозуміти, що на „весняні рейди" (так дослівно сказали) нема чого сподіватись піддержки Франції. За те кращі результати дали зустрічі Петлюри з Кириловцями, у колах, де вже з гордістю кажуть: „імєєм с сабой і Петлюру", який знечевя став „харошим челавеком".

Та всеж таки у Франції, „на жаль" є ще „якась демократична опінія" і для неї треба мати „авторитетний український центр". Тут ми підходимо до українського зїзду з 3-го січня. Ініціятива зїзду не належить до Петлюрівців, а до роскинених по фабриках Українців. Не знаючи закулісових таємних „комбінацій", українські робітники, не зі своєї волі, щиро вірять, що витворена зїздом організація зможе їм реально: правно та економічно допомогти. Це у всякому разі зрозуміла думка, хоч на наш погляд це річ у даному разі неможлива, незалежно від тих чи инших осіб, що стали на чолі організації.

І ось до ініціятивної групи в провінції примазались Петлюрівці, маючи у роспорядженні (рівняючи з робітниками) деякі грошеві засоби. На передвиборчому зїзді вони вже піддали учасникам ідею вислати Петлюрі привітну телеграму.

Під такими авспіціями засідав 3-го та 4-го січня зїзд у Парижі. Слід зазначити, що з огляду на вищенаведені причини не всі наші організації вислали своїх делеґатів. Я був на зїзді гостем — навіть, кажучи правду: не дуже бажаним — і ділюсь тут особистими враженнями. Зїзд почався 8·30 вечером і майже дві години пішло на пусті, зайві суперечки. Так відбувались „кружки" „доброго старого часу" та революційні „партійні наради". Зазначились два напрямки, дарма, що не зовсім означені. Провінціональні делеґати хотіли якомога хутше перейти до конкретних, болючих для них справ і неохоче поглиблювали „високу політику". Зате президія — здебільша президія громади та передвиборчого зїзду (фактично, а не формально) гнула до політичних виступів.

З чого, думаєте, почався перший інцидент? Як це не смішно, а з того: чи пустити гостей? Без них, делеґатів було би пятнайцять до двайцять. Президія не хотіла публично виявити обличча зїзду і заявила, що на салі є „непевні елементи". Пікантно, що з погляду нашої державної соборности „непевних" елементів можна було найбільше найти між президією. Делеґати не зрозуміли „патріотичних" почувань президії й ухвалили впустити гостей.

Другий інцидент, що завів зїзд in medias res це була справа уповноважень (мандатів). Мандатна комісія не признала мандатів пп. Шекуна та Волошина. Чому? Шекун Наддніпрянець бувший кооператор соц.-рев.; Волошин — Галичанин з першого дня війни доброволець УСС., який перейшов увесь мученицький шлях УСС. аж до Бриґідок. Це щодо осіб. А мандати їх були виставлені організацією УСС. у Франції і Гуртком Українознавства, на чолі якого стоїть ваш кореспондент. Оба вони були давно у підозрінні Громади як антипетлюрівці. Весь їх злочин у тому, що Шекун читав доклад про ріжницю КПБУ. та УКП. на Радянській Україні, а Волошин — horribile dictu! — заявив, що українська державність будується в Київі та Харкові, а не в Тарнові та Парижі, — що треба відріжняти компартію від українського уряду і що західні українські землі... большевик тай годі!

В обороні Шекуна та Волошина виступав другий УСС. Норич-Дзиковський, який у палкій промові висловив своє обурення, що людину, яка зброєю боронила суверенности та соборности України, не допускають до голосу, а на почеснім місці сидять „малороси", „федералісти" та спільники варшавської угоди... Усе це йшло під голосні репліки слухачів, так, що можете уявити собі картину першого обєднаного зїзду! Врешті президія рішила поставити запит мандатарам: чи вони визнають соборну і суверенну Україну. На другий день Норич-Дзиковський виголосив обширний реферат, в якому проводив ідею, що треба покинути надію на всякі закордонні „комбінації", а стати на ґрунт реальної національної праці на нинішній українській території. Коли він дійшов у рефераті до варшавської угоди, Петлюрівці счинили такий ґвалт, що реферат припинено, а зїзд зачинено.

Але головне з програми перевели: вибрали Ґенеральну Раду на чолі з... Шумицьким; вона має представляти „опінію України" в Парижі і жебрати в передпокоях Ліґи Націй грошей на утримання „бюра для опіки над еміґрантами".

Одна особа була справді задоволена зїздом: це співробітник Мілюковських „Последніх Новостей"; давно вже не мав такого сензаційного матеріялу про „украинскіє дела".

І. Борщак.

У. С. Р. Р.

Всенародня бібліотека України.

Всенародня бібліотека України у Київі, це одна з найбільших тепер бібліотек в Европі. На 1. січня 1925 р. книжковий фонд бібліотеки начислював у Київі 1,124.000 одиниць і в офіціяльному відділі у Винниці — 100.000 одиниць, разом 1,224.000 книжкових одиниць, а крім того бібліотека має до 300.000 газет і до 100.000 листівок.

Бібліотека істнує 6 років, перебувала в дуже тяжких матеріяльних обставинах, мала великий штат співробітників і хоч працювала з великим напруженням, але змогла упорядкувати лише частину свого книжкового фонду. До 700.000 книжок лежить ще в коморах нерозсортовані і для публики неприступні. За минулий рік із старого книжкового фонду упорядковано 100.000 одиниць, як також він й новий приріст 58,242 книжок і 106.088 газет та листівок.

В 1923/24 р. видано було 8.398 білетів на користання книжками в читальні бібліотеки, число відвідин читальні виносило 119.164, а книг було видано 250.505. Найбільше читали журнали (очевидно старі) і книжки по соціяльним наукам та красне письменство. В порівнанню з попередніми

Red. czas. „Diło" we Lwowie. Pr. 111/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Diło" Nr. 36 (10.419) z dnia 18. II. 1925. w artykułach pod tytułem: 1) „Kłopoty" wyrażenie między słowami: newrożaj... a: i. t. d. i. t. d., w tymże artykule ustęp między słowami: zapaluje iskry... a: kożna siatia, w tymże artykule ustęp między słowami prymsrami... a: Ta żywyj, w tymże artykule zdanie między słowami: ministra... a: Ale ekstenzywna, w tymże artykule ustęp po słowach: suspilnoho żytia do końca artykułu. 2) „Za prawa ukraińskoi mowy" ustęp między słowami: ostaki rezolucji... a: II. Zbory N.O.U.", w tymże artykule ustęp między słowami: okrema proty... a: rozporjadku ministra, w tymże artykule ustęp między słowami: protest proty... a: IV. Pryporuczeno zawiera znamiona ad 1) i 2) zbrodni z § 65 a) uk. uznał dokonaną w dniu 17. lutego 1925 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. i. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 19. lutego 1925 r.

(Підпис нечиткий).

роками зростає почитність журналів, книжок по точним і прикладним наукам, натомісць падає почитність красного письменства, фільософії та мистецтва.

Серед читачів бібліотечної читальні перше місце займають студенти вищих шкіл (3.540), учні професіональних шкіл (2.381) учні трудових шкіл (619), робітники освіти, без професорів (920), професори вищих шкіл і трені (142), инші робітники розумової праці (320), службовці (718), робітників фізичної праці було 301.

З метою популяризації книг і допомоги читачам у виборі лектури бібліотека огранізувала протягом минулого року до 20 ріжних книжкових виставок, н. пр. Шевченківська, Паризької Комуни, по жіночому питанню і т. п.

При бібліотеці істнує дві установи краєзнавства — загальноукраїнська і спеціально для Поділля. Бібліотеці бракує коштів на розвинення своєї роботи. Директором бібліотеки є С. Пастернак.

Памяти поета Я. Щоголіва.

Історично-літературне Товариство при ВУАН у Київі присвятило своє засідання дня 3. лютого памяти Я. Щоголіва, з нагоди столітніх роковин його уродин. З промовами і докладами виступали: академік С. Єфремів, М. Зеров, О. Дорошкевич, П. Филипович. („Більшовик" 7|II. 1925.)

Міліон букварів для неграмотних.

Всеукраїнська надзвичайна комісія по ліквідації неграмотности приступила до видання букварів для села, в кількости міліона примірників. Букварі будуть продаватися по 5 коп. примірник.

(„Більшовик" 8|II. 1925.)

Новий журнал.

У Київі почав виходити новий журнал „Комунар", в двох паралельних виданнях — по українськи і по російськи, орган Київського губкому КП(б)У. Завдання журналу допомогти активним членам партії й радянським робітникам на селі узагальнювати щоденний досвід праці на селі і вивчувати його з погляду завдань комуністичної партії. Журнал виходить щомісяця. Перше число журналу містить статті київських комуністичних провідників: Постишова, М. Барана, В. Кузьменка, Щупака і инш.

Виміна.

До Харкова прибуло з Польщі 29 політичних емігрантів Українців, які сиділи в польських тюрмах, виміняні за таке ж число арештованих на Україні білополяків.

(„Більшовик" 8|II. 1925.)

Конкордат.

Дословний текст польсько-ватиканської угоди.

Папа Пій XI. і президент польської республики Ст. Войцеховскі, бажаючи означити становище католицької церкви в Польщі та устійнити основи для кермування церковними справами на землях республики, постановили заключити конкордат. До переведення переговорів і заключення конкордату папа призначив свого державного секретаря Петра Гаспарі, а през. Войцеховскі амбасадора польської держави при Ватикані Владислава Скшиньского і п. міністра освіти проф. Станислава Грабского. Повновласники обох сторін, представивши свої повновласти, винесли отсі постанови:

Ст. I. Католицька церква без ріжниці обрядів буде користуватися повною свободою в польській республиці. Держава запевнює церкві свобідне виконування її власти й її юрисдикції, а також свобідну адміністрацію й управу її справами та майном, згідно з божими правами і канонічним правом.

Ст. II. Епископи, духовенство і вірні будуть свобідно і безпосередно зноситися зі св. столицею. У виконанні своїх функцій епископи свобідно і безпосередно будуть зноситися зі своїм духовенством і своїми вірними та оголошувати припоручення (zlecenia), накази і пастирські листи.

Ст. III. Для підтримання приязних взаємин між св. столицею і польською республикою в Польщі резидуватиме апостольський нунцій, а при св. столиці амбасадор республики. Управнення апост. нунція поширюються на територію вільного міста Данціга.

Ст. IV. Цивільні власти даватимуть свою поміч при виконуванні церковних постанов і декретів: а) на випадок деституції духовника, позбавлення його церковного бенефіцію — після оголошення канонічного декрету про згадану деституцію або позбавлення, а також на випадок заборони носити духовний одяг; б) на випадок побору такс або престацій, призначених на церковні цілі, а передбачених державним правом; в) у всіх инших випадках, передбачених обовязуючим правом.

Арт. V. Духовники при виконуванні своїх урядів будуть користувати ся особлившою правною опікою. Нарівні з державними урядниками вони будуть користати з права звільнення від судового зайняття частини свого вивінування. Духовники, що зложили обіти, семинарійні учні і новики, що вступили до семинарії і новіцїатів перед виповідженням війни, будуть увільнені від військової служби з виїмком загального покликання. В тому останьому випадку систематизовані священики виконуватимуть у війську свій священичий уряд, одначе так, щоби на тому не потерпіло добро парафії, а инші члени духовенства будуть покликані до санітарної служби. Духовні будуть увільнені від горожанських чинностей, невідповідних зі священичим покликанням як: присяжних суддів, членів трибуналів і т. и.

Арт. VI. Неторушимість церков, каплиць і цвинтарів є забезпечена, одначе так, щоби з того приводу не потерпіла публична безпека.

Арт. VII. Військо республики будуть користати з всіляких вилілжень, яких св. столиця уділює військам, згідно з постановами канонічного права. Особливо капеляни матимуть права парохів у відношенні до військових і їх родин та виконуватимуть чинности свого церковного уряду під юрисдикцією польового епископа, якому прислугуватиме право їх вибору. Св. столиця годиться, щоби то духовенство в справах, що торкаються його військової служби, було підчинене військовим властям.

Арт. VIII. В неділі і в день свята 3-го мая священики, що відправляють богослуження, будуть відмовлювати літургічні молитви на інтенцію польської республики і її президента.

Арт. IX. Ніяка частина польської республики не буде залежна від епископа, якого осідок находився би поза межами польської держави. Католицька єрархія в польській республиці буде зорганізована ось так:

А. Латинський обряд: 1) Церковна провінція гнізненсько-познанська: Архіепископство гнізненсько-познанське, діецезія хелмінська, діецезія вроцлавська; 2) Церковна провінція варшавська: Архіепископство варшавське, діецезія плоцька, діецезія сандомирська, діецезія люблинська, діецезія підляшська, діецезія лодзька; 3) Церковна провінція виленська: Архіепископство виленське, діецезія ломжинська, діецезія пінська; 4) Церковна провінція львівська: Архіепископство львівське, діецезія перемиська, діецезія луцька; 5) Церковна провінція краківська: Архіепископство краківське: діецезія тарнівська, діецезія келецька, діецезія ченстоховська, діецезія шлеська.

Б. Греко-український обряд. (Obrządek grecko-rusiński): Церковна провінція львівська: Архіепископство львівське, діецезія перемиська, діецезія станиславівська.

В. Вірменський обряд. Архіепископство львівське.

Св. столиця не переведе ніякої зміни в повисшій єрархії або в розмежуванні провінцій і діецезій, які тільки в згоді з польським урядом за виїмком дрібних поправок границь, вимаганих для добра душ.

Арт. X. Творення і переміна церковних бенефіцій, конгрегацій і чинів, як також їх домів і заведень буде залежати від компетентної церковної влади, яка — оскільки повисші зарядження потягали би за собою видатки з державного скарбу, — підприйме те зарядження по порозумінні з урядом. Чужинці не будуть одержувати становищ зверхників монаших провінцій, хіба за відповідним дозволом уряду.

Арт. XI. Вибір архіепископів і епископів належить до св. столиці. Його Святість згоджується звертатися до президента польської республики перед призначенням архіепископів і діецезіяльних епископів, коадюторів „cum iure successoris" та польового епископа, щоби впевнитися, що президент не має проти того вибору завітів політичної натури.

Арт. XII. Повисші ординарії, перед обняттям своїх чинностей, зложать на руки президента польської республики присягу вірности на основі отсієї формули:

„Перед Богом і на св. євангеліє присягаю і прирікаю, як годиться епископові, вірність польській республиці. Присягаю і прирікаю, що з повною лояльністю шануватиму уряд установлений конституцією та що причинюся (sprawię), щоби його шанувало моє духовенство. Крім того — присягаю і прирікаю, що не буду брати участи в ніякому порозумінні, ані не буду присутній при нічиїх нарадах, які могли б принести шкоду польській державі або державному порядкові. Не позволю ніколи духовенству брати участи в таких почином. Дбаючий за добро й інтерес держави, буду старатися ухиляти від нього всілякі небезпеки, про які я знав би, що йому загрожують".

Арт. XIII. 1) У всіх приписаних школах, за виїмком вищих шкіл, наука релігії є обовязкова. Та наука буде уділювана вчителями, що іменовані будуть шкільними властями, які їх вибирати будуть з поміж осіб, уповажнених ординаріями до науки релігії. Компетентні церковні власти будуть нагинати навчання релігії під оглядом його змісту і моральности вчителів.

На випадок, коли би ординарій відібрав учителеві дане йому уповажнення, то той тим самим буде позбавлений права навчання релігії.

Ті самі основи, що торкаються вибору й відкликання учителів, будуть приноровлені до університетських професорів, доцентів і асистентів на теольогічних факультетах (церковних наук) державних університетів.

2) У всіх діецезіях католицька церква матиме духовні семинарії — відповідно до канонічного права — якими управлятиме і в яких іменуватиме вчителів.

Наукові дипльоми, виставлені вищими семинаріями, будуть вистарчаючі для навчання релігії у всіх загальних школах за виїмком вищих шкіл.

Арт. XIV. Добра, що належать до церкви, не будуть предметом ніякого акту, що змінив би їх призначення — инакше, як тільки за згодою духовної влади, з виїмком випадків, передбачених законами про вивласнення для цілей регуляції переводових доріг і рік. На всякий випадок призначення неухомостей і рухомостей, посвячених виключно для служби божої, як: церков, предметів, що служать до богослужень і т. п. не може бути змінене без попереднього позбавлення їх компетентною церковною владою їхнього характеру посвячених річей.

Ніяка будова, переміна або реставрація церков і каплиць не буде доконувана инакше, як тільки згідно з технічними і мистецькими приписами законів, що торкаються будови будинків (gmachów) і консервації памятників.

В кожній діецезії буде створена комісія, іменована епископом в порозумінні з компетентним міністром для охорони в церквах і церковних льокалях старинностей, творів мистецтва, архівних документів і рукописів, що мають вартість історичну або мистецьку.

МИХАЙЛО ПОСАЦЬКИЙ.

23 дні лодкою на морі.

Товариство. — Відїзд.

Про те, скільки труду коштувало нас, мене і пана Кавля, властителя спортового вітрильного яхту „Astrid", заки ми зааранжували прогульку, не буду оповідати, бо це менше цікаве. Ніхто не мав відваги. На сором цілому мужеському родові мушу сказати, що жіноцтво виявилось відважнійшим від мущин, і в результаті наше товариство складалося з чотирох мущин, а пяти жінок. Значить було нас девятеро. Пан Кавль, властитель та провідник, другий керманич п. Еверс, жінка пана Кавля, її сестра панна Генні, відтак пані: Любінська фон Трентовіч, Тешнер, студент маринарської школи пан фон Ваннов і я. Всі Німці, крім мене і п. Любінської, яка хоча й Полька, але розмовляла навіть зі мною радо по німецьки. Все молоді люде; найстарший п. Кавль мав трийцять кілька літ. Я між ними був щодо віку патріярхом. Але всі ми були одваково жадні вражінь і на все приготовані. Під цим оглядом були ми собі всі рівні. А проте навіть і назовні була затерта ріжниця між мущинами і жіноцтвом: як пані Кавль так усі инші пані були одягнені по мужеськи, в моряцькі строї. Здавалося, маленька громада Норман в середніх віків виплинула на море шукати пригод.

Спочатку я трохи не міг як слід погодитися з тим, що в нашім товаристві переважає жіноцтво. Я в своїй мужеській зарозумілости думав, що будемо мати клопіт з тою жінотою. Тимчасом як пізнійше виявилось, я мав грубо помилитися.

Наш пан капітан обняв негайно команду. Кождому з нас мущин визначив одну наречену. Мені випала сестра його жінки панна Генні. Одна з пань, п. Трентовіч лишилася сама, її бавили всі, а радше вона всіх. Була це жінка не така гарна з лиця, як незвичайно гарної будови. Я зі своєю нареченою спочатку добре „виходив"; ми мимоволі почували до себе симпатію, але пізнійше ми поріжнилися і здраджували себе взаїмно: я її з п-нею Тешнер, а вона мене з молодим студентом п. Ванновим.

Мущини дістали переділ лодки при задній її части, себто при кермі, а жінки в передній части, себто при дзьобі. До спання було тільки 5 кой; решта спали, де хто попав, а найбільше в середній части лодки, в шалюпі, на землі. Однак пізнійше виявилось, що і сон і їдження на морі в тих відносинах, в яких ми находилися, це дуже збиткована річ.

Лодка мала 13 м. довжини, 4 м. ширини в середині, 2 м. під водою, 1 м. над водою; щогла виносила 17 м. На вершку красувався стяг великого міста Данціга. В середині лодки була спільна шалюпа, де ми всі сходилися, кухонка, тоалета, дві шафи на убрання і т. п. Скрізь по боках поприкріплюваних до стін багато сховищ, скриньок, шуфлядок для ведення господарства: переховувалися кухонні посудини, хліба, масла, всіляких консерв, то-що. Кожда річ мала означене місце. Коли наш капітан чого потрібував, а питалася його жінка, де нпр. папіроси, або ніж, чи щонебудь таке, тоді він звичайно відповідав: „згідно з приписом" (nach Vorschrift). Очевидно бували випадки, що не одно заподілось так, що треба було за тим окремо шукати.

Виплинули ми о 2. год. сполудня на повне море. Спершу ми плянували прогульку до данського острову Bornholm. Там хотіли ми оглянути оригінальне місто Allingen. Отже взяли ми курс на компасі NWgW, себто північний захід. Вітру майже не було. Судно звільна посувалося по воднім зеркалі. Час скорочували ми собі розмовою і ближче знайомлюючись зі собою. Складали ми собі свою власну родину і чули, що наші нитки з сушею стають щораз свобіднійші. Над нами не було жадного закону, тільки власна воля і власна забаганка.

По пару годинах плавби настала цілковита тиша. Лодка зупинилась на місці. По однім боці виділи ми ще злегка зарисоване німецьке крейдяне побережа, зрештою безмежне море, що мерехкотіло від сонця. Куди оком глянеш, скрізь тиша і спокій. Так ми зависли між сушею і морем, ані вітрець не дихне, ані зморшка на поверхні води не ворухнеться. Здавалося, що вся природа завмерла в життя було тільки, що в наших жилах і в наших серцях. Сонце так пражило, що здавалося якісь огняні струмки ллються на нас з неба. Всі ми охляли і посоловіли; почували, що в природі діється щось незвичайне і що щось на нас жде нове. Вже сонце зближалося до заходу. Ціле море почало червоніти. Злегка дався чути легесенький подув; ми втішилися, одначе самі ми ще не знали, чи це лише не омана. Капітан запалив сірничку: полумя стояло на місці; підкинув клаптик цигаретової бібулки у воздух, він упав просто на поклад. Але небавком таки вже недвозначно почули ми вітер. І справді прапор угорі почав рухатися, відтак і наш кораблик помаленьку зачав сунутись, лишаючи по собі ледви видний слід по воді. По якімсь часі настав більший вітер і ми плили вже добре, тільки, що вітер віяв майже з противлежного боку так, що ми мали з ним клопіт, приневолені невпинно змінювати і наставляти вітрила. По дорозі стрінули ми великий данський вітрильник, який їхав з якимсь фрахтом. Ми поздоровилися взаємно по маринарськи, спустивши прапор і перекинулись кількома словами. Між иншим капітан того вітрильника — а був це старий бородатий чоловік з пооранним від непогоди лицем — сказав нам, що незадовго дістанемо сильний вітрець. Ну, нішо, гадаємо собі, ми лише того хочемо; з вітром ми собі дамо раду; гірше, як нема вітру.

(Продовження буде.)

Арт. XV. Духовні, їх добра та маєтки правних осіб церковних і церковних підлягатимуть оподаткуванню нарівні з особами і добрами горожан республики, як також світських правних осіб, однакож за виїмком будинків, посвячених службі божій, духовних семинарій, підготовчих домів для монахів і монахинь, що складають обіти вбогости, як також дібр і посілостей титулів, яких прибутки є призначені на ціли релігійного культу і не примінюються до особ ст з доходів бенефіціянтів. Приміщення (будинки) єпископів і парафіяльного духовенства та їх урядові льокалі будуть трактовані скарбом нарівні з урядовими помешканнями функціонарів і льокалями державних установ.

(Покінчення буде.)

На соймовій арені.

Інтерпеляції:

1. Посла С. Козицького і тов. з українського клюбу до міністра освіти і міністра внутрішних справ у справі нествердження громадськими урядами власноручних підписів родичів на деклярацiях із домаганням увести до школи українську викладову мову.

В інтерпеляції говориться про чадужиття бурмістра м. Яворова Леховича, громадського комісаря з Лагодова (пов. Перемишляни) Озимка та инших. Інтерпелянти домагаються, щоби підлеглі міністерству внутрішних справ органи припензкувалися законних приписів та розпорядків, та не допускали до нарушування закону, а винні у нарушенню закона, щоби були негайно притягнені до відповідальности.

2. Посла В. Козубського, С. Козицького і тов. з українського клюбу до президента Ради міністрів у справі невиконування кремянецьким старостом закону про мову з дня 31. липня 1924 р.

Інтерпелянти вимагають притягнення винних у нарушенню закону до відповідальности.

Проти целібату.

Народній Комітет в справі вводження целібату в українсько-кат. Церкві.

Тісніший Народній Комітет після вичерпуючої дискусії на засіданні 16. лютого ц. р. виніс отсі резолюції:

1) Маючи на увазі, що впроваджування примусового целібату до нашої Церкви являється нарушенням прав, запоручених нам Апостольською Столицею, а дальше — що воно в церковного і національного становища є шкідливе, і вкінці, що воно під теперішню пору ослаблює нашу відпорність назверх і викликує замішання внутрі, Народній Комітет висловлюється якнайрішучійше проти вводження примусового целібату до українсько-католицької Церкви.

2) Впроваджування примусового целібату викликало серед української суспільности обурення і одноцушні протести. Народній Комітет звертає увагу українсько-католицького Епископату на щораз більше зростаючу небезпеку положення. Народній Комітет сподівається, що українсько-католицький Епископат в імя добра Церкви і нації відкличе адміністративне зарядження в справі примусового целібату і разом з цілим народом гідно і непохитно обстоюватиме ненарушність прав і привілеїв українсько-католицької Церкви.

3) Народній Комітет взиває українське громадянство, щоби вносило письменні протести до Апостольської Столиці проти всякого нарушування прав і привілеїв нашої церкви, а зокрема проти впроваджування примусового целібату.

Львів, у лютім 1925 р.

За Тісніший Народній Комітет:

Д-р Ізидор Голубович голова.
Д-р Степан Біляк, о. Леонтій Куницький.
Д-р Олександер Марітчак заст. голови.
Аркадій Малецький ген. секретар.

Неправне забирання землі.

Промова сенатора Карпінського в польському сенаті з дня 18. лютого 1925. р.

Закон з 17. грудня 1919 р. про перенятя державою церковних земель у східних „кресових" повітах треба розглядати з двоякого становища, правного і політичного. Почну розглядати його зі становища правного. Отже арт. 1, уступ 4. названого закону вимагає в справі земель православної церкви порозуміння уряду з представником православної церкви та його згоди на перебрання землі державою. Одначе цього ні в одному випадку не виконано. Волинський архієпископ Діонізій звертався кілька разів до голови ради міністрів і до міністра рільництва на протязі 1920, 21 і 22 років, але довгий час ніякої відповіді не було. Щойно 21. серпня 1922 р. відповів тодішній міністер рільництва, що до 1. квітня 1922 р. не було в Польщі православної церковної влади, з якою можна би було в тих справах порозуміватися. На це треба відповісти, що як і не було тої влади в Польщі, то така влада була поза Польщею. Уряд міг звернутися або до патріярха Тихона, який канонічно є донині представником православної церкви або до константинопільського патріярха, до котрого звертався у справах автокефалії. Отже з правного становища слід ствердити, що все те діялося протизаконно.

Польський уряд заквестіонував приналежність церковних земель як власности до православної церкви, тому, що католицький костел підносить претенсії до тих земель. І тому уряд узяв на основі названого закону 1919 р. церковні землі у свою управу, хоч права власности не установив. Та є ще й третій співвласник тих земель, а саме православна парохія. Того співвласника треба брати тут під увагу тому, що на основі канонічного права православної церкви церковні землі належать не тільки до церкви, але творять спільну церковну та парохіяльну власність. Коли з правних мотивів не має уряд ніякого права забирати ті землі у свою управу, то вже ніякого права не має на те, щоби їх парцелювати. Не зважаючи на те, уряд проводить парцеляцію тих земель вже четвертий рік.

Переходжу до розгляду тої справи зі становища політичного. Названий закон уводить нечувану практику: я щонайменше не знаю такого прикладу, щоби в такий спосіб забирати людям землю та віддавати її чужим людям, кольоністам з явним кривдженням місцевого населення. Навіть у давній царській Росії не найдено й тіні подібного закону. Колись царський уряд конфіскував польські маєтки повстанців, але не парцелював їх, а перемінював у майорати, де власниками були Москалі, а вся служба, всі управителі були Поляками. А коли пізнійше уряд згодився на парцеляцію тих майоратів, то їх парцельовано між польське населення. Ніякої кольонізації уряд не вводив і не спроваджував Москалів. Католицькі селяне за царських часів не були нічим обмежені в придбанні землі. Отже коли порівняємо відповідні російські земельні закони зі земельним польським законодавством, то переконаємося, що перші виймуть ідеально добрими та толерантними для польського населення, а другі страшними і нечувано кривдячими для всього українського і иншого православного населення. Якаж мета того закону? Мета дуже ясна: буцім-то оборона границь і східних „кресів" при допомозі військових осадників та спольонізованих „кресів". Я переконаний глибоко, що тої мети не дасться осягнути. Ясно, що наслідком такої земельної політики є розогнення селянських настроїв на „кресах" та недовіря до польської влади. Коли до того додати всі ті поліційські засоби, яких уживається супроти українського населення, всі ті переслідування, побої та вязнення, то ясно, що до санації відносин на „кресах" не дійде ніколи, якщо не будуть скасовані всі ті кривдячі населення закони, та коли не припинять беззаконня. Вся земля належить до українського народу і не можна його ятрити тим, що спроваджують та насаджують польських кольоністів і осадників. Коли все це не буде зроблене, то надії на удоровлення „кресів" нема ніякої.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Польща не має права удержувати зал. дир. в Данціґу.

Правничий комітет Союза Народів видав 18. ц. м. опінію, прихильну рішенню вис. комісаря С. Народів у Данціґу з 12. XII. 1922, якою Польщі відмовляється право вдержувати на території вільн. м. Данціґа залізн. дирекцію, яка заряджує зал. шляхами на території поморського воєвідства.

Комун. чрезвичайка в Болгарії.

В Софії викрили комуністичну чрезвичайку, якої присуди смерти виконували терористи. Нова ватага, з 15 селян-комуністів, прибула з Югославії і заатакувала Барложинці б. Сливниць, 15 км. від границі. Ватажка Хрістова, б. комісаря поліції з часів уряду аґраріїв і ще кількох членів ватаги арештовано. В погоні двох членів ватаги вбито.

Плебісцит для Бесарабії.

Радянський амбасадор у Римі Юреєв заявив редакторові „Джорнале д' Італія", що СРСР. жадає безумовно переведення плебісциту в Бесарабії.

Німеччина предкладає Анґлії переговори.

„Пті Парізіен" звідомляє, що нім. уряд предложив англ. урядові навязання переговорів про розброєння. Вказав на льондонську конференцію, на якій важні репар. справи полагоджено. Англ. уряд уважає німецькі предложення можливими до прийняття.

Гірнича катастрофа в Америці.

В катастрофі в копальні Солівей (Стейт Індіяна), наслідком вибуху газу засипало 142 робітників. Досі добули 5 трупів і 52 ранених.

Італійсько - єгипетський конфлікт.

Льондонські часописи звідомляють, що італійський уряд концентрує війська на границі Тріполіса й Єгипту. Італ. уряд вислав просьбу до єгип. през. мін. Сівара баші, щоби єгип. уряд управильнив границю між Єгиптом і Тріполісом. Сівар баша відкинув просьбу й зажадав відложити справу аж після виборів у Єгипті.

Конфлікт між Чічеріном і Зіновєвом.

„Н. Фр. Пр." з Москви: Між предс. комун. Інтернаціон. Зіновєвом і Чічеріном прийшло до гострого конфлікту. Ч. запевнив франц. амбасадора в Москві Гербета, що уряд понехає ком. пропаганду у Франції і в франц. кольоніях, що вможливило би правильні взаємини між обома державами. Зіновєв виступив проти такого Чічерінового поступування і мав заявити, що спричинить його заслання на Кавказ.

Розвязання бельґ. парляменту.

Бельгійський парлямент розвяжуть до двох тижнів. Нові вибори 5. III.

Америка й Туреччина.

Комісія для загр. справ амер. сенату прийняла льозанський договір, який привертає дипл. і торг. взаємини з Туреччиною. Застереження такі самі, як у нім.-амер. торг. договорі.

Нім.-Франц. переговори.

В четвер на пленарному засіданні делеґатів для торговельних франц.-німецьких переговорів, усталять основи тимч. договору. В пятницю нім. повновласник Тренделенбург виїздить до Берліна.

Ратифікація радян. - япон. договору.

Радянсько-японський договір президія ВЦИК. ратифікувала 20. ц.м

Евакуація Кельна.

Бонкур заявив предст. „Фігаро", що Франція евакуює кольонську смугу, коли безпеку Франції загарантується підписанням англ.-франц. договору і коли настановиться постійну військ. контролю в Німеччині. Договір гарантував би незалежність Франції й Бельгії, а також факт. стан в Европі, опертий на версальськім договорі. І инші держави могли би приступити до договору. Німеччина лише тоді, коли б прийняла всі зобовязання договору й коли б зреклася претенсій до Гор. Шлеська.

Бунт болґарських офіцирів.

Льондонські часописи звідомляють про велику револьту болгарських офіцирів. Є скомпромітованих 80 офіцирів, між ними гол. командуючий Зеков. Арештовано 40 оф. під замітом заговору проти уряду і конституції. Причиною заговору мало бути це, що Цанков за слабо виступив проти лівих і комун. елементів.

Заг. виборче право в Японії.

Райтер звідомляє, що японський уряд предложив парляментові проєкт закона про загальне виборче право.

Барту в ком. відшкодувань.

Барту вибрали знову предсідником комісії відшкодувань.

Безправні оплати.

Не вільно громадським урядам побирати оплат за ствердження підписів на шкільних деклярацiях.

Міністер внутрішних справ вислав 19. ц. м. до воєводів у Львові, Станиславові, Перемишлі (?), Луцьку, Бересті (?), Новгородку, Білостоці й до делегата уряду у Вильні письмо, якого зміст ось такий:

Дійшло до відома міністерства внутрішних справ, що громадські уряди, покликані до ствердження власноручности підписів на деклярацiях, в яких виставлені домагання в справі зміни мови навчання в прилюдних загальних школах, накладають оплати у висоті 1—2 зол. від кожного ствердженого підпису, а в багатьох випадках зовсім відмовляють ствердження власноручности підписів.

У звязку з тим міністерство зазначує, що супроти конституційно забезпеченої безплатности навчання і супроти того, що ті оплати торкаються вбогого населення, слід припинити побір оплат, а **ствердження власноручности підписів слід уважати правним обовязком, який безумовно мусять виконати громадські урядовці.**

Воєводам наказано перевести дохоження, в яких громадах побирають такі оплати і видати згідно з міністерським поглядом відповідні обіжник.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати, яких багато.** Вчорашня конфіската 40 ч. „Діла“ пішла знову по лінії тої тактики, щоби зоперувати статті і фейлетони так штедерно, щоби читач нічого не міг зрозуміти. З передової статті про конкордат викреслено найважнійші коментарі до заключеного конкордатового пакту, з відозви Нар. Комітету в шкільній справі викинено весь текст і залишено лише підписи. Та найцікавійшою є в тому числі конфіската малого фейлетону „Вістуни дня“ Г. Чічки: прокуратор вичеркнув усе, що так чи інакше торкається Польщі, а залишив лише образок з Большевії. Навіть половина невинного наголовку виявилась нецензуровою!

— **Шкільне віче в Перемишлі.** В пятницю 20 ц. м. в полудне відбулося в Перемишлі, в салі „Нар. Дому“, шкільне віче, на яке приїхало з околиці понад тисяча селян, не вважаючи міс свого громадянства. Відкрив віче палкою промовою д-р В. Загайкевич, проводив вічу д-р Т. Кормош. Референтом був п. В. Целевич, який пояснював суть шкільного „кресового“ закону й спосіб, яким треба боротися за права народньої мови в школі. В двохгодинній дискусії селяне представили польонізаційний похід на українському селі та ставили низку практичних запитів, на які отримували негайну відповідь. Віче перейшло без ніяких інцидентів. — Перемиський повіт належить до найкращих у краю під оглядом організації шкільного плебісциту.

— **Ucrainica в чужоземній пресі.** „Прагер Прессе“, півофіц. орган чеського м-ства закордонних справ, поміщує в числі з 19 лютого ц. р. в рубриці „Slavische Rundschau“ під наг. „Ukraine“ портрет О. Олеся і коротенький нарис його життя і творчости. Крім того подано там інформаційні замітки про „Міста на Київщині“, „Нові публікації“, „Українську ортографію“, „Новий роман Богдана Лепкого“ й „Доісторичні оселі (на Україні)“, та українську бібліографію.

— **Обєктивність ПАТ-а й погляди на правосуддя.** Жидівські посли зголосили інтерпеляцію до премієра Грабского в справі комунікату ПАТ-а про останні арештування кількох чільних жидівських діячів у Львові. У комунікаті казалось: „ці арештування стоять у звязку зі справою Штайгера, який виконав атентат на президента Річипосполитої“. Інтерпелянти протестують проти того, щоби офіц. пресова інституція забігала вперед дороги і вмовляла, що хтось виконав атентат, коли суд ще не сказав про це свого єдинорішаючого слова. Інтерпелянти, які сподіються від премієра заведення зміни в цій системі, забувають, що сам б. міністер справедливости, Вигановскі, відповідаючи на посольську інтерпеляцію про трагічну смерть бл. п. О. Бесарабової, заявив аподиктично, що пок. О. Бесарабова займалася шпіонажем, хоча і о нинішній день ще не відбулася судова розправа!

— **Справа Штайґера.** Навязуючи до попередньої новинки, слід зазначити, що арештовані в звязку зі справою Штайґера-Пальчинського жидівські діячі: інж. Коригабен, друкар Єгер, Мінц і Глязерман та детектив Дворніцкі подали просьбу, щоби випустити їх на волю за високою кавцією. Суд відкинув цю просьбу й затримав названих у слідчому арешті. Оборонці арештованих внесли спротив до апеляційного суду.

— **Перейменування Царицина.** Царицин над Волгою, столиця губернії, змінив назву. Згідно з постановою останнього зїзду рад, Царицин буде зватися „Сталінград“, в честь відомого большевицького діяча Сталіна (правдиве прізвище Сталіна — Джугашвілі; він по походженню Грузин).

— **Де лежить Варшава?** Попередньої ночі у віддалі 10-ти км. від Варшави кільканадцять бандитів напало на товаровий потяг, густо обстрілюючи його і пробуючи затримати. Коли машиніст не спинив потягу, бандити на бігу вскочили до вагонів. Один із вагонів вони випорожнили майже до чиста, викинувши з нього весь ладунок. На три км. від Варшави бандити вискочили з потягу, а поки наспіла погоня — щез слід за пограбованим крамом і за справниками грабіжу. Цей випадок має велике значіння для визначення географічного положення Варшави: одні вчені впевняють, що столиця Польщі з околицею лежить у Мексику, инші знову схиляються до поглядів „кресових“ фаховців, що це східні „креси“ Річипосполитої пересунулися аж над Вислу. З другого боку виринув проект усі потяги в Польщі опанцирити, кондукторам і машиністові дати на плечі по скорострілові, а до кожного пасажирського білету додавати револьвер і 50 набоїв.

— **Редукція поліції — на папері.** Соймова політична підкомісія, що радила над деякими позиціями будкету м-ства внутр. справ скреслила 3 і пів міліонів зол. з будкету на поліцію а разом з тим 3000 етатів кордонної поліції і 250 етатів внутрішньої поліції. На око воно виглядає дуже гарно, ба навіть сензаційно, та на ділі справа представляється так: при заведенню окремого військово-поліційного корпусу прикордонної охорони, на який м-ство внутр. справ призначає майже 40 міл. зл. (39,954.388 зол.) і при сконсигнуванню у східних воєвідствах стільки т. зв. звичайної поліції, скільки ми бачимо її, — спокійно можна було дарувати собі 3000 з числа окремої кордонної поліції, яка й так до 1. VII. ц. р. має бути скасована. Так само редукція 250 поліц. посад внутрішньої Польщі є просто смішною. Членам комісії просто залежало на „заокругленню“ суми, бо видатки на поліцію на біж. рік преліміновано на 103,081.680 зол. Тому, що одночасно зі скресленням 3 і пів міл. зол., збільшено суму видатків на вишкіл поліціянтів — видатки на поліцію виноситимуть в біж. році кругло 100 міліонів золотих!

ДО ВСЧ. ДУХОВЕНСТВА!

На запити богатьох священиків із провінції в справі шкільних декларацій, Виділ Тов-а св. ап. Павла відкликується до Всч. Духовенства з горячим закликом, щоби в інтересі Церкви, духовенства й народньої справи, приписькувало безумовно виповнення розпорядку Впр. Ординаріяту, оголошеного в 1. ч. „Львівсько-архієпархіяльних Відомостей“ про „Виконавчий розпорядок Мін. освіти з 7. І. 1925“ (ч. 550|шк.). Найкращі інформації в цій справі можна зачерпнути в брошурі п. Целевича Про нові польські шкільні закони. Ціна 50 гр.

1447 1—2 *Виділ.*

Дописи.

Берестє. (*Біла й чорна кість*). З року 1921 в м. Берестi засновалось Т-во „Просвіта“. Історія заснування хоч цікава, але нудна. Тільки завдяки упертим старанням певного гуртка місцевих Українців, статут Т-ва затверджено владою. Наколо Т-ва почали гуртуватись свідомі і несвідомі Українці. І праця Т-ва хоч, як кажуть, і черепашим кроком, але посувалась вперед: кількість членів збільшувалась, зорґанізовано ріжнородні секції праці, між ними і секцію драматичну, яка при дорадчій допомозі церковного хору, що служив „і нашим і вашим“, давала головний дохід для істнування Т-ва. Протягом 3 літ життя Т-ва жило тихо та мирно. Колиб до того збільшити ініціятиву і енергію керманичів Т-ва, то більшого нічого бажати б не треба. Але не так було! Замісць тіснійшого обєднання всіх сил Т-ва і притягнення нових, щоби працю поширити, почався розлам — поділ на так звану, білу і чорну кість. І спільне непорозуміння, ніби без винуватців, усе поглиблювалось і поглиблювалось. Незнати хто винен, але непорозуміння пішло з того: при збільшуванні кількости членів Т-ва, склад його, з початку одноманітний, щораз уріжноманітнювався. Отже „поважна себе“, біла кість, яка криво дивилась на решту просвітян, себто чорної кости, почала відокремлюватись від загалу, з початку несміливо, а нарешті цілком. Коли випадково шось і робила, то якось нишком від загалу, поза ним, себто поза „Просвітою“. Чорна кість почувала себе — ні те, ні се. І щож нарешті з того вийшло? Вийшло те, що чорна кість, вважаючи себе причиною делеґірства білої кости і почуваючи себе з тієї причини ображеною, в свою чергу також усунулась від усякої діяльности в Т—ві. Кожний уважає, що: „І я — не я і хата не моя“. А справа зроблена: хтось сторонній остається задоволеним, що само зруйнувалось те, з чим, колиб воно жило тіло, требаб було вести боротьбу і боротьбу може навіть непосильну.

Тепер „Просвіта“, мов та пустка на розпорожжю, стоїть сумна й понура. І тільки деколи заблудиться туди якийсь несміливий, „винуватий“ просвітянин, покрутиться без потреби і зникне, як раз-у-раз зникає загадаючий у понуру пустку промінь сонця, між пошматованою чорною хмарою... А потім знов охоплює світлиця, понура тиша.

Просвітянин.

З судової салі.

Розправа Павла Бондаренка.

Нарешті по 17 місяцях слідчої вязниці відбулася розправа Павла Бондаренка в окружному карному суді в Рівному. Одначе розправу знову відложено з причини тифу, який вибух в тюрмі рівенського суду, а що другий співобвинувачений Гершон Тененбавм сидів в рівенській тюрмі, то не міг явитися на розправу. Внесення оборонця адвоката д-ра Льва Ганкевича на розлучення справи і ведення окремо справи Павла Бондаренка, суд на внесення прокуратора Боєновского відкинув. Так само відкинув внесення на випущення Павла Бондаренка на вільну стопу за кавцією або за порукою, з причини евентуальної високої кари, яка його чекає за злочин з § 102 к. з. (повстання). Розправу відложено знову на необмежений час, а Павло Бондаренко вернув з поворотом до тюрми в Луцьку. Два дуже важні свідки в цій справі, а саме Иов Вербенко і Павло Кравченко, перед самою розправою були арештовані і з причини браку польського горожанства затримані в поліції. Вербенка відставлено разом з жінкою дня 19. II. на радянський кордон, а Кравченко находиться покищо в поліційній тюрмі в Рівному.

Всячина.

100-літні роковини Маврикія Иокая. 19-го лютого цр. минуло 100 літ від часу, коли денне світло побачив один із найсильнійших мадярських письменників Маврикій Иокай. Його повісти перекладені на всі культурні мови, і в нас відомий його „Золотий чоловік“ та багато дрібнійших творів. Вся його творчість перейнята патріотичним ентузіязмом й високими ідеями гуманности, свободолюбности та толєранції. М. Иокай був у своїй творчости надзвичайно плодовитий, що вражає тим більше, що він був невтомним активним борцем за волю народу. З березня 1848 року веде послідовну гостру пресову й літературну кампанію проти австрійської абсолютистичної супремації. У повстанні Мадярів Иокай боровся на полі битви, а коли повстання закінчилось розгромом, Иокай утік разом з повстанським урядом і членами націон. парламенту до Дебрецина, де редагував патріотичний часопис. Згодом, отримавши дозвіл на явну літературну діяльність, Иокай зложив свою енергію і працездатність до відкозусторінного рівня: в 50 році життя він уже мав за собою 200 томів повістей, драм, оповідань, гуморесок і т.д. Він був вибраний послом до мадярського парляменту з рамени ліберальної партії. В 1897 р. був покликаний до Палати Панів. Крім того з 1858 р. був постійним членом мадярської Академії Наук, а з 1878 р. був президентом т-ва Петефія. Помер 5 травня 1904 р., не випускаючи до останніх днів свого життя чудотворного пера.

Бібліоґрафія.

КНИЖКИ:

1. *Проф. д-р О. Колесса:* **„Погляд на історію українсько-чеських взаємин від X-XX в.“.** ст. 16 Прага 1924.

2. *Проф. д-р О. Колесса:* **„Погляд на історію української мови“** — інавгураційний виклад, виголошений на Українському Вільному Університеті в Празі дня 23. жовтня 1921. р. — ст. 42. Прага 1924.

3. **Історична бібліотека „Просвіти“ ч. 7.** „ДНІПРОВІ ПОРОГИ“ — опис України і Дніпра коло 1640 р. із споминів Боплана. — Львів 1925.

4. **Історична бібліотека „Просвіти“ ч. 8.** „ГЕТЬМАН ПЕТРО ДОРОШЕНКО“ — написав Іван Крипякевич. — Львів 1925.

5. **Історична бібліотека „Просвіти“ ч. 9.** „КОРОЛЬ ДАНИЛО“ (1205—1264) написав І. Б. — Львів 1925.

6. *Роман Завадович:* **„Казка про царевича Івана і підземну царівну“** з малюнками А. Манастирського. — Зі серії „Діточа Бібліотека“ ч. 58. — Накладом видавництва „Світ Дитини“. — Львів 1924.

7. *Микита Магар:* **„Пригоди лінивого котика“**, ілюстрації О. Куриласа. Накладом видавництва „Світ Дитини“. — Зі серії „Діточа Бібліотека ч. 56. — Львів 1924.

Журнали та инші публікації.

1. **„Наш світ“** ілюстрований літературний і науковий двотижневик. Рік II. Число 2. з 30. січня 1925 р. Видає й редагує В. Островський. — Варшава-Львів-Луцьк.

2. **„Світ Дитини“** ілюстрований журнал для дітей. Річник VI. ч. 1. за січень 1925. Окладинка і графічні прикраси роботи Павла Ковжуна. Редактор М. Таранько.

3. **„Національна Думка“.** Рік видання II. ч. 1. за січень. Видає на правах рукопису група української національної молоді. — Прага 1925.

4. **„Поступ“, студентський вісник.** Річник V. ч. 1—2 за січень 1925. р.

5. **„Господарсько-кооперативний часопис“** орган організації кооператив і офіціяльний орган Краєвого Союзу Ревізійного. Рік V. ч. 8. з 18. лютого 1924.

6. **„На варті“** незалежний орган українського культурного і церковного відродження. Виходить двічи на місяць у Володимирі Волинському. За січень 1925 р. ч. 1—2. Видає і редагує А. Річинський.

7. **„На варті“** незалежний орган українського культурного і церковного відродження. За лютий 1925 р. ч. 3.

ОПОВІСТКИ.

Український Театр під дир. І. Когутяка.

Грималів саля Просвіти.

Вівторок 24. II. „Запорожський Скарб“, оперета.

Середа 25. II. „Хата за селом“.

Четвер 26. II. „Чесна Зузанна“.

Пятниця 27. II. „Невдалий романс“. 2-3

Український Наддніпрянський театр під дир. О. Мітневич грає тепер у Золочеві в салі Касина.

У вівторок 24. „Безхатні“.

У четвер 26. „Вій“.

У пятницю 27. „Уріель-Акоста“.

У неділю 29. „Воскресення“. 1—2

Український Наддніпрянський хор Д. Котка:

У середу 25. II. м. Станиславів.

У четвер 26. II. м. Станиславів.

У суботу 28. II. м. Городенка.

У неділю 1. III. м. Городенка.

У понеділок 2 III. м. Коломия.

У вівторок 3. III. м. Коломия. 1230 25-7

До відома школам і Товариствам. Подання о піднаєм площі „Сокола-Батька“ для вжитку молоді, як також на фестини в неділі і свята вносити найдальше до 15. III. ц. р. на адресу: Сокіл-Батько, Львів, вул. Руська ч. 20. Звертається увагу, що пізнійших зголошень не буде узгляднюватись. 1446 1—2

Сокіл-Батько віддасть на рік 1925 в піднаєм перекусню на майдані при стрийській рогачці. Услівя в Соколі, вул. Руська ч. 20 щоденно від год. 11—1. рано і від 7·30—9 вечером. Зголошень по 1-ім квітня не приймається. 1446 a) 1—2

Нові книжки.

На днях появилася книжка, якої недостачу давно давалося відчути в українській літературі, а саме книжка *Проф. Івана Огієнка* **Чистота й правильність української мови.**

Підручник для вивчення української літературної мови. Популярний курс з історичним освітленням. Стор. 216. Ціна 6 зол. в оправі 8 зол.

Д. Петрів і І. Петрова: **Зразкові лекції природи в III. класі,** в 1, 2, 3, 4, 5, 6 і 7-ми класових вселюдних школах, зладжені згідно з міністеріяльною програмою. Як вести дневничок. Українсько - польський словар, підручник для учителя. Ціна зол. 2·20.

Грицак М.: **Учебник аритметики для середніх шкіл.** Низший степень III. кляса. Ціна зол. 2·70.

К. Поліщук. **Жертва. Нариси й оповідання з сучасних днів.** Ціна зол. 2.

Повищі книжки висилається за попереднім надісланням грошей, за се не числиться порта. П. Т. Книгарням, Базарам і Спілкам, Дирекціям Шкіл дається 25 проц. опусту, а при закупні 12 книжок проф. Огієнка дається один примірник даром.

Присилайте передплату!

Дрібні оголошення.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Надзвичайні Загальні Збори

Товариства „Союз Українок“

у Львові відбудуться 8. III. 1925 о год. 11 рано в салі Бесіди, вул. Рутовського 22 І. пов.

Порядок нарад:

1) Відкриття Зборів і вибір Президії
2) Реферат організаційний,
3) Фахове образування жіноцтва,
4) Огляд жіночого руху за останні роки,
5) Фізичне виховання жіноцтва,
6) Евентуалія.

1449 1—1

Присилайте передплату!